

Başvuru Numarası	:2021/1223
Toplantı Tarihi/Sayısı	:14.9.2023/36
Karar Numarası	:2023/695
Başvuran	:S.K.
Başvuran Vekili	:-
Adres	:-
Muhatap Kurum/Kişi	: 1- Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü 2- Afyonkarahisar E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres	:-

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ceza infaz kurumundaki kalabalıklaşmadan dolayı yaşanan sorunlara ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Afyonkarahisar E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulduğunu ve tüm koşulların kalabalık olduğunu,
b. Kendi tutulduğu koğuşun kapasitesi 12 olmasına rağmen 24 kişi kaldıklarını ve bu sebeple yemek sırası beklediklerini,

c. Kurum kalabalık olmasına rağmen Kurum müdürünün sevk taleplerini kabul ettiğini iddia etmekte ve bu durumdan şikâyetçi olduğunu belirtmektedir.

3. Muhataplar tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın, başvuru esnasında Afyonkarahisar E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulduğunu, 4/9/2022 tarihinde Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna sevk edildiğini,

b. Ceza infaz kurumlarının inşa edilmesinde ve mahpusların barındırılmasında Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Ceza İnfaz Alanındaki Tavsiye kararları, Birleşmiş Milletler Nelson Mandela Kuralları ve Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi (CPT) standartlarına uyulduğunu,

c. Mahpus sayısında artış yaşandığı zaman Kurum fiziki şartlarında geçici olarak yer sıkıntılarının yaşanabildiğini ancak bu sıkıntıların giderilmesi için önlemler alındığı ve giderilmeye çalışıldığı belirtilmiştir.

4. 6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca muhataptan alınan cevap, görüşü alınmak üzere başvurana iletilmiş ve yazılı görüşü talep edilmiştir. Başvuran yazılı görüş talebine herhangi bir yanıt vermemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumun; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

6. Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesine göre; "(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın, iddia ve talepleri konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

9. Ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunlar ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Ceza infaz kurumlarındaki yaşam, mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden mahpuslar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir. İnfazın yöntemi ve infaz sürecindeki davranışların mahpusları özgürlükten mahrum kalmanın doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntılı veya eziyetli bir duruma sokmaması gerekir (Anayasa Mahkemesi (AYM), *Abbas Demiroğlu*, B. No: 2018/31300, 7/4/2021, para.29.).

10. Ceza infaz kurumlarında veya ceza infaz kurumlarının belirli bir bölümündeki aşırı kalabalıklaşma, kendi içinde insanlık dışı muameleye veya fiziksel açıdan aşağılayıcı bir duruma sebebiyet verebilir (CPT, [CPT/Inf (92) 3], para. 46.). Koşulların aşırı kalabalıklaşması, yaşam alanlarının daralması mahremiyet eksikliği, mevcut personel ve tesisleri aşan talep nedeniyle koşu dışı faaliyetlerin azalması gibi durumlar ceza infaz kurumlarında düzenin bozulmasına sebebiyet verebilmektedir (CPT, 7. Genel Rapor, [CPT/Inf (97) 10], para.13.).

11. Başvuran, bulunduğu koşunun 12 kişilik olduğunu, ancak 24 kişi barındıklarını ve yemek sırası beklediklerini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, ceza infaz kurumlarının inşa edilmesinde uluslararası standartlara uyulduğunu, mahpus sayısında artış yaşandığı zaman Kurum fiziki şartlarında geçici olarak yer sıkıntılarının yaşanabildiğini ancak bu sıkıntıların giderilmesi için önlemler alındığını ve giderilmeye çalışıldığını belirtmiştir. Kalabalıklaşma hususunda belirtmek gerekir ki; ülkemizde, aniden çok sayıda tutuklama olduğunda geçici olarak bazı illerde kalabalıklaşma yaşanabildiği ancak bu sorunun sevk ve nakillerle giderilmeye çalışıldığı gözlemlenmektedir. Bu sebeple kapasite aşımı problemi olağanın dışında seyreden bazı durumlarda mazur görülebilmektedir (Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) , B. No: 2021/654, K.

No: 2022/156, 3/3/2022, para. 35.).

12. Kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakılmaları kendiliğinden bir acı ve aşağılanma hali getirmektedir. Bu durumun ötesine geçen muamele ve durumlara karşı devletlerin mahpusların sağlığını ve refahını güvence altına alma yükümlülükleri bulunmaktadır (AİHM, *Idalov/Rusya*, B. No: 5826/03, 22/5/2012, para. 93.). Somut olayda, başvuranın koğuşundaki mahpus sayısının artmasından dolayı yemek sırası beklemesinin, başvuranın koğuşundaki kişi sayısı göz önüne alındığında kötü muamele teşkil edecek düzeyde bir durum olmadığı ve asgari eşik seviyesini aşmadığı değerlendirilmektedir. Sonuç olarak başvurudaki iddialar kapsamında kötü muameleyle varan bir uygulama bulunmadığı değerlendirilmektedir.

13. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Üye Devletlere, Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R (99) 22 Sayılı Tavsiye Kararına Ek “Cezaevlerindeki Yer Sıkıntısıyla Başa Çıkma” başlığı altında yer alan 6’ncı maddeye göre; “*Aşırı kalabalıklaşma sınırlarının aşılmasını önlemek için ceza infaz kurumları için maksimum bir kapasite belirlenmelidir.*” Bu kapsamda ceza infaz kurumlarında kalabalıklaşma sorunu ile karşılaşılması için ceza infaz kurumu kapasitesine uygun mahpus yerleştirilmesi yapılması adına ceza infaz kurumu idarelerinin kapasite aşımı yaşamadan veya yaşadktan sonra bir an önce bu durumu Adalet Bakanlığına bildirmesi, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün de kapasite üstü mahpus barındırma külfetinin ülkemizdeki bütün ceza infaz kurumları arasında dengeli dağılmasını sağlamak hususunu göz önünde bulundurması tavsiye edilmektedir (TİHEK, K. No: 2022/156, para. 40.).

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

14/9/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye